Узбекистон Республикаси номидан ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ

Самарқанд тумани

2024 йил 08 апрель

Тойлоқ туманлараро иқтисодий суди, судья Х.Исаевнинг раислигида, судья ёрдамчиси Н.Абдурахмоновнинг котиблигида, "Samarqand don tayyorlash klasteri" МЧЖ вакиллари А.Турсунқулов (раҳбари), Э.Эсанов (2024 йил 08 апрелдаги 25-сонли ишончнома асосида)нинг иштирокида, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Самарқанд вилоят ҳудудий бошқармасининг даъвогар "Samarqand don tayyorlash klasteri" МЧЖ манфаатида жавобгар "BARQAROR AGRO MEVA STRATEGIYA" фермер ҳўжалигидан 8 206 357 сўм жаримани ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни, "Samarqand don tayyorlash klasteri" МЧЖ биносида, очиқ сайёр суд мажлиси муҳокамасида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

аниклади:

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Самарқанд вилоят худудий бошқармаси (кейинги матнларда Палата) даъвогар "Samarqand don tayyorlash klasteri" МЧЖ манфаатида, жавобгар "BARQAROR AGRO MEVA STRATEGIYA" фермер хужалиги (кейинги матнларда жавобгар)га нисбатан судга даъво аризаси билан мурожаат килиб, даъво аризасида даъвогар ва жавобгар ўртасида 2022 йил 26 август куни 32-сонли давлат эхтиёжлари учун бошокли дон харид килиш буйича контрактация шартномаси тузилганлиги, шартномага мувофик жавобгар томонидан шартнома шартлари тулик бажарилмаганлиги ва натижада 27 354 524 сумлик кам махсулот топширганлиги, шунингдек шартномада белгиланган муддатларда ва микдорда дон (махсулот) топширишдан асоссиз буйин товлаганлиги ва бунинг учун шартноманинг 4.1-бандида топширилмаган ғалла махсулотининг 30% микдорида жарима ундириш назарда тутилганлиги баён килиниб, жавобгардан даъвогар фойдасига 8 206 357 сум жаримани ундириш суралган.

Палата даъво аризасини унинг вакили иштирокисиз кўриб чикишни сўраган.

Жавобгар суд мажлисида вакил иштирокини таъминламади.

Суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддасига асосан, ишни Палата ва жавобгар вакиллари иштирокисиз кўриб чикишни лозим деб топди.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакиллари кўрсатма бериб, даъво аризадаги важларни такрорлаб, даъво талабини қўллаб-қувватлаб, уни тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Суд, даъвогар вакилининг иш бўйича важларини тинглаб, ишдаги хужжатларга хукукий бахо берган холда, куйидаги асосларга кўра, даъво талабини кисман каноатлантиришни лозим деб хисоблайди.

Ишдаги хужжатлардан ва суд жараёнида аниқланган ҳолатлардан маълум бўлишича, даъвогар ("Тайёрловчи") ва жавобгар ("Хўжалик") ўртасида 2022 йил 26 август куни бошоқли дон харид қилиш бўйича 32-сонли фьючерс шартномаси тузилган.

Мазкур шартноманинг 1.1.-бандига асосан, "Хўжалик" "Тайёрловчи"га 2023 йил хосилидан 6 гектар ер майдонидан давлат стандарти бўйича шартноманинг 17,4 тонна (буғдой) (кейинги ўринларда Махсулот деб юритилади) топшириш, "Тайёрловчи" эса "Хўжалик"ни ушбу шартномада белгиланган микдорда ва тартибда

бошоқли дон уруғлиги билан таъминлаш, етиштирилган маҳсулотни қабул қилиб олиш ва унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

Ушбу шартноманинг 2.2.-бандига асосан "Хўжалик" "Тайёрловчи"га 2023 йил 10 августдан кечиктирмай шартномада белгиланган микдорда ва ассортиментда тегишли сифатга эга бўлган Махсулот топшириш мажбуриятини олган.

Бироқ, даъвогар томонидан шартнома шартлари тўлиқ бажарилган бўлса-да, жавобгар томонидан шартнома шартлари тўлиқ бажарилмаган ва натижада 27 354 524 сўмлик кам махсулот топширган.

ФКнинг 11-моддасида фукаролик хукуклари неустойка ундириш йўли билан химоя килиниши белгиланган.

Томонлар ўртасида тузилган шартноманинг 4.1-бандига кўра, "Хўжалик" Махсулотни шартномада белгиланган ассортимент ва турларда, муддатларда топширишдан асоссиз бўйин товлаган такдирда "Тайёрловчи"га топширилмаган махсулот кийматининг 30 фоизи микдорида жарима тўлайди. Жарима микдори ўтган давр (ой, чорак, йил)да махсулотнинг шаклланган ўртача нархидан келиб чикиб, харид нархларига белгиланган устамалар тўлашни хисобга олмасдан хисоблаб чикилади. Бундан ташкари, зарарнинг махсулот етказиб берилмаганлиги туфайли юзага келган жарима билан қопланмаган қисми ҳам "Хўжалик" томонидан тўланади.

Шунга кўра, даъвогар жавобгардан шартнома шартларидан келиб чиқиб, етказиб берилмаган маҳсулот қийматининг, яъни 27 354 524 сўмнинг 30 фоизи миқдорида, яъни 8 206 357 сўм жарима ундиришни сўраган.

ФКнинг 326-моддасида, агар тўланиши лозим бўлган неустойка кредиторнинг мажбуриятини бузиш оқибатларига номутаносиблиги кўриниб турса, суд неустойкани камайтиришга ҳақли, бунда қарздор мажбуриятни қай даражада бажарганлиги, мажбуриятда иштирок этаётган тарафларнинг мулкий аҳволи, шунингдек, кредиторнинг манфаатларини эътиборга олиши кераклиги, суд алоҳида ҳолларда карздор ва кредиторнинг манфаатларини ҳисобга олиб, кредиторга тўланиши лозим бўлган неустойкани камайтириш ҳуқуқига эга эканлиги кўрсатилган.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг "Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкий жавобгарлик тўғрисидаги фукаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида"ги 2007 йил 15 июндаги 163-сонли ҳарорининг 4-бандида, ФКнинг 326-моддасига мувофик, суд ҳарздор томонидан мажбуриятларнинг бажарилиш даражасини, мажбуриятда иштирок этувчи тарафларнинг мулкий аҳволини, шунингдек кредиторнинг манфаатларини эътиборга олиб, неустойка миҳдорини ҳамайтиришга ҳаҳли. Шу билан бирга, неустойканинг энг ҳам миҳдори ФКнинг 327-моддасида ҡўрсатилган фоизлар миҳдоридан ҳам бўлмаслиги лозимлиги тўғрисида тушунтириш берилган.

Мазкур холатда суд, карздор ва кредиторнинг манфаатларини хисобга олиб, даъвогарнинг жавобгардан ундирилиши талаб килинган жариманинг 4 500 000 сўмга камайтиришни, жавобгардан даъвогар фойдасига 4 500 000 сўм жарима ундиришни, даъво талабининг 3 706 357 сўм жарима ундириш кисмини каноатлантиришни рад этишни лозим деб топади.

ИПКнинг 118-моддаси олтинчи қисмига кўра, агар даъвогар томонидан билдирилган неустойкани ундириш ҳақидаги талаб асосли бўлиб, бироқ унинг миқдори қонун ҳужжатларида белгиланган ҳуқуқдан фойдаланилган ҳолда суд томонидан камайтирилган бўлса, суд харажатларининг камайтирилиши ҳисобга олинмаган ҳолда ундирилиши лозим бўлган неустойка суммасидан келиб чиққан ҳолда, суд харажатлари жавобгарнинг зиммасига юклатилиши лозим.

Бундай холатда суд, суд харажатлари масаласини мухокама килиб, жавобгардан даъвогар фойдасига олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати; Республика бюджетига 340 000 сўм давлат божи ундиришни лозим деб топди.

Юқоридагиларга кўра, ИПКнинг 118, 176-179, 180 ва 186-моддаларига асосланиб, суд

қарор қилди:

Даъвогарнинг даъво талаби қисман қаноатлантирилсин.

- "BARQAROR AGRO MEVA STRATEGIYA" фермер хўжалигидан:
- "Samarqand don tayyorlash klasteri" МЧЖ фойдасига 4 500 000 сўм жарима хамда олдиндан тўлаб чикилган 34.000 сўм почта харажати;
 - Республика бюджетига 340 000 сўм давлат божи ундирилсин.

Даъво талабининг 3 706 357 сўм жаримани ундириш қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

Хал қилув қарори қабул қилинганидан кейин бир ой ўтгач қонуний кучга киради.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози бўлган тарафлар шу суд орқали Самарқанд вилоят судининг иктисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига ҳал қилув қарори ҳабул қилинган кундан бошлаб, бир ой муддат ичида апелляция шикояти (протести) ёки ҳал қилув ҳарори ҳонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация шикояти (протести) бериши мумкин.

Судья Х.Исаев

